

DISCURS INAUGURAL

EXCELENTÍSSIM SENYOR:

MOLT ILUSTRES SENYORS:

Sien mes primeres paraules de agraïment en vers vosaltres, dignes representats de l'autoritat en totes ses modalitats. per haver vingut a donar relleu a la sessió inaugural del IV Congrés de Metges de Llengua Catalana.

SENYORES:

Que amb la vostra hermosura y les vostres gales doneu realç a aquest acte, grans mercès.

Colegues: que de llunyanes comarques haveu vingut a pendre part en les tasques a realitzar en la quarta reunió de Metges de Catalunya, ben vinguts siau a la *nostra beata Gerunda*, com l'anomenava tres segles enrera en Johan Rafel Moix (1), metge nascut en ella. Sí, Gerona ja era llavors gloriosa y segueix sent-ho, podrà no ser hermosa, pro té un encís que enamora al artista, y captiva al arqueolech, y ses gestes han sigut y son, deu innagotable per l'historiador; ella vos acull joyosa perquè espera de vosaltres remei per adaptar-se a la vida nova.

Complert amb lo deure de cortesia, dech dirvos que la equivocada bondat d'els Congresistes de Tarragona m'ha portat a sitial, tal volta sols pensaren en lo gran amor que tinch a tot lo que fa referencia a la vida corporativa de la classe mèdica, pro no varen adonarse de que havia traspasat lo llinar de la

(1) Johan Raphael Moix, en lo Pròleg de la seva Obra *Methodi medendi*. Genève, 1612.

vellesa y que les meves facultats morals i físiques han decaigut y per lo tant, amb impossibilitat de continuar la norma d'intel·lectualitat aportada per els meus antecessors en el carrech, que com sabeu, foren un renomnat cathedràtic, un expert clínic y un eximí escritor qu'a més de saber les diciplines mèdiques avui en boga coneix a maravella lo que feren els metges que visqueren en els bons temps de la dinastia catalana.

M'encomano fervorosament a vostra voluntat per escoltar-me el poch rato qu'he de cansar vostra atenció, no vaig a fer un discurs, pro sí, a exposar lo que al meu entendre convé e interessa fer, per traure lo profit possible de les nostres reunions.

No havem de fer medicina especial, els metges de Catalunya saben gorir y curar com curen y goreixen els dels altres països. No volem esser esqueig, ni fiol d'el arbre de la ciencia mèdica y sí solament ramuda branca en la que si dongui fruit de cap de brot.

Tal vegada hi haurà qui trobi que sols volem distingirnos pel llenguatge. No. Ens servim de la llengua catalana, en primer terme, perquè es la nostra y perquè fora ridícol qu'al inquirir dades y referencies de la gent d'el poble, qu'han de servirnos per després donarlos-hi consells y ensenyances ens valguéssim d'una llengua exòtica Y no es que rebutgem les altres, y tan es així, que molts d'els nostres que sobre-ixen, ho fan amb idioma germà del nostre. Conscients de que lo benestar d'un poble descansa sobre la salut pública, havem d'adressar els nostres estudis a servir la raça, millorar els actuals individus y fer créixer la població.

Avuy està universalment reconegut que la Medicina se veu impelida a ocupar-se de quelcom més que d'el pacient y qu'ha de moures en un ambient social per inquirir el com, el perquè y quants son els que sofreixen.

Per alcançar tal desitg es menester en nosaltres un esforç per moure l'opinió general, fent-li remarcar que'n lo pertanyent a salut colectiva, som a la cua d'els pobles d'els quals havem copiat els adelantos qu'ens fan agradable la vida y per a fonamentar-ho permeteume vos dongui un compendi de lo que passa a casa nostra, referent a malalties evitables.

Deixant a part la ciutat de Barcelona (1) que per si sola re-

(1) Població de 619.000 habitants, ne naixeren 15.500; en moriren 17 700 y a més 1.163 nascuts morts.

presenta la quarta part de la població de la Catalunya actual y que'n lo que pertoca a sanitat, com en moltes altres coses, té una característica especial, recollint a l'engr s les dades de les estadístiques oficials, trobarem qu'en l'any 1919 tenien les comarques catalanes una població d'un milió sis cents mil habitants, en nasqueren 35.500 y en moriren 36.600, lo que dona un augment natural de població de 4.900; xifra ben esquifida, palesa mostra de la conveniència de millorar-la si tenim desitjos de veure poblada y forta la nostra terra.

Si a lo apuntat hi afegiu que per durant lo mateix any, prop d'un miler (907) d'infants nasqueren morts o moriren al naixer y qu'un centenar de dones perderen llur vida al deslliurar lo fruit de concepció y qu'en igual período m s de 6.000 criatures menors de cinc anys deixaren de viure.  Trovarem 7.000 víctimes, qu'en gran part podien haverse salvat!  Com? Portant a totes les llars desde la del minso poblet a la de la ciutat populosa lo crit d'alerta sobre la mortalitat qu'ens agota, fent avinent qu'est  en els nostres possibles minvarla, seguint els consells de profilaxis que tenen establerts altres països.

Els pobles que caminen per les vies trassades per la Ciència han vist desaparèixer certes malalties. La Verola (*p gota*) qu'encar a Catalunya va matar 236 persones, clínicament no la coneixen certs pobles d'Europa.

Lo Vomit negre (*febre groga*) qu'all  a America tants y tants milers de víctimes ocasionava cad'any y que del meu recort (1870) va espavorir Barcelona, avuy es desconeguda.

El Tifus qu'en l'any 1919 va ocasionar 700 obits (descontat Barcelona) en terres catalanes, està prop lo dia que serà retut y serà realitat lo que f  poch digu  FLEXNER (1) qu'els fills de la generació actual sentirien parlar de la Febre tifoidea com d'una malaltia hist rica.

Permeteu-me ja que ve a tom dirvos qu'en REINKE a Hamburg y en MILLS a Laurence (E. U.), van observar qu'al minvar la mortalitat per tifus (deguda al sanejament d'aquelles poblacions) minvava al ensemps la mortalitat per les altres malures, lo qu'ha donat lloch al teorema d'HAZEN (2), que senyala que per cada mort per tifus que s'evita, resulten tres defuncions menys per altres afeccions. De modo, què d'haver evitat les 700 defuncions per tifus, hauriem guanyat prop de 3.000 habitants.

(1) MARAÑON. Conferència en Santander, 1920.

(2) MURILLO. Conf. R. Acad. N. de Medicina. Madrid, Marzo 1921.

La febre de les parteres, qu'es sols un seguici de les mans brutes d'els que les cuiden quan deslliuren, va emportarsen a Catalunya 104 dones.

Les passes de garrotillo han desaparegut y els casos isolats son vensuts quant lo metge es cridat a l'hora, malgrat això, en l'any qu'historiem, encar en moriren 227 criatures a casa nostra.

Aquí podria acabar la relació de les malalties sobre les quals tenim recursos per evitarles, mes n'ha una que, per lo gran número de paisans nostres qu'aclapareix, val la pena de citar-la, la Tisis, en l'any 1919, va matar 2.000 subgetes, y si be es malaltia que no creix amb tanta rapidesa com les avans apuntades y segons els calculs d'els tisiòlechs, per cada un que mor, en queden deu de malalts, tenim 20.000 tísics que passen y sembren arreu la grana qu'ha de perpetuar lo mal.

Afortunadament, no es llunyà lo dia que serà vensuda. Metges y Biòlechs la tenen asistida y entre els capdills que dirigeixen la brega, n'hi ha d'els nostres y en aquest mateix Congrés se vos diran les maneres a què havem de recórrer per vençer-la.

Hi ha també entre les malalties evitables, unes de vergonyoses que si be no donen crescudes xifres de mortalitat per elles soles, denoten en gran part dels que les porten una depravació moral y mes que tot determinen en l'individu una degradació física qu'influeix poderosament en la degeneració de la raça y son les que ocasionen la majoria de casos de nascuts morts. Vigilant certs indrets y amb una educació especial, se disminuiria el tal flagell.

Convindria igualment inquirir el com y el perquè es tan freqüent *la feridura*. 3.500 morts en 1919, malaltia que tot-hom sab que si be en la majoria de casos mata de cop sopte, els que de la mort s'escapen, viuen aire ferits y com a tals poch o gens aptes per la vida de relació, son en gran part partides fallides en la població útil.

Cal també averiguar si minva o creix la població de golluts y cretins que se troba arreu en les valls y serralades pirenenques, y si be les dites tares no son encomanadisses, els individus que les porten, en sa majoria tenen migrat l'organisme y limitada la intel·ligència, lo qu'els dona un grau d'inferioritat qu'els fa dignes d'un estudi seriós per millorar llur condició y mes que tot per evitar la perpetuïtat de la mena.

Per cloure la serie d'afeccions morbosos que perjudiquen l'estabilitat de la població catalana, vull parlarvos d'una malaltia que, sols a deixadesa o egoisme ha d'atribuirse el que perjudiqui a molts dels vehins de certes comarques. Les *febres*, com l'anomena el poble, el *paludisme*, com en diem els metges, d'elles s'en coneix la causa y es infalible lo remey que rebaixa llurs accessos, pro amb això y tot les sofreixen el conjunt d'habitants de certes rodalies. Els que les agafen son malalts intermitents, pro a la llarga, llur sang s'empobreix y va decaiguent la complexió mes robusta, posant-la en condicions d'arreplegar tots els mals; lo que fa que ella en sí figuri en les estadístiques amb xifres molt petites (14 morts l'any 1919) (1).

No me pertany en aquesta ocasió disertar sobre tal enfermetat, pro sí que val la pena de fer constar que desde temps molt pretèrits fins a ultims de la centuria passada, fou un flagell de les terres empordaneses, sortosament avuy ha casi desaparegut, y molt mes que per això me pertoca dirvos que si no les desterrem d'els llochs en qu'encar n'hi ha, podria esser que imbuïts per humanitarisme d'oficina, servís de pretext a un poder nasent fa poc y que te la fal·lera d'arreglar tot lo mon, ens enviés uns delegats per estudiarla (ja ho ha fet amb una regió germana nostra) com si fossim de les terres del cor de l'Àfrica o una illa de les perdudes en el Mar Pacífich (2).

Finida la relació d'el grau d'intensitat amb que les malalties mermen la població de la nostra terra, vaig a dirvos en poques paraules lo que estimo necessari s'ha de fer per posar-nos en condicions per desterrar-les.

En primer terme tots havem d'adoptar una regla de recta moralitat que senyal sens diferencies el nostre deure y serveixi de norma a nostra consciencia per confeccionar les estadistiques veritat de les persones, llochs y coses infectes; sens elles es imposible l'adquisició de fets qu'han de servir de guia a els treballs de profilaxis. Es ben cert qu'els paisos que no tenen estadistiques o les tenen mal fetes, son els que necessiten de mes ajuda sanitaria y per dolorós que sia el dir-ho, el nostre es un d'ells.

Puch assegurarvos qu'en lo referent a estadistiques de *morbilitat*, son contats els metges qu'en fan y no es dificil trobarne

(1) Cap en la provincia de Gerona, 1 Barcelona, 5 Lleyda, 8 Tarragona.

(2) *La Campaña antipalúdica en España*, por D. MÁXIMO SELLA; núms. 6 y 7 del «Boletín de la Liga de las Sociedades de la Cruz Roja». — Ginebra, Marzo y Abril de 1921.

que les fan a bell-ull; per lo que toca a les de *mortalitat*, qu'han de fonamentarse amb l'asseveració que fa lo metge pel Registre Civil, s'hi troben voluntaries equivocacions; hi ha qui tots els malalts que se li moren, ho son per *colapso cardiac* com si l'últim esbatech d'el cor no fos lo que acaba amb la vida de tot-hom.

Els metges, per lo sol fet de ser-ho, tenim lo deure de fer a consciencia lo cens sanitari; els que fan de l'art y de la ciencia mèdiques un ofici, cal obligarlos, hi crech, com diu un ilustre metge (1) qu'els «que amaguen o enganyen atentan contra la vida d'una munió de ciutadans y son indignes de l'impunitat que la societat els otorga».

Amb estadístiques fetes honradament, sabriem quants y a hon se troben els malalts encomanadiços y podriem tot seguit utilitzar els mitjans que te establerts com a certs la ciencia per evitar s'escampi una malaltia que podria delmar un poble.

Conegut lo número y classe d'els malalts encomanadiços, havem de posar-los en condicions per restablirse y que no puguin causar dany.

Com? Hospitalitzant a els mancats d'els indispensables recursos per sufragar no sols els gastos que ocasiona la malaltia si que també els necessaris per lo compliment de les mides de profilaxis qu'assegur l'immunitat per els vehins del poble.

Ningú te dret a fer de llur domicili un focus de pestilencia.

Fixeu-se bé, que no demano l'Hospital per a tots els malalts; ja tinch dit en altra ocasió que l'Hospital no ha de ser may per els richs, ni tampoch un hostatge per vagabundos, pro sempre ha d'esser un lloch provehit d'els mitjans necessaris per curar a un esguerrat o recollir malalts que no poden o no deuen ser cuidats a casa llur.

Establint una serie d'Hospitals, que podrien esser una casa isolada en els poblets, edificis especials en viles, caps de districte o centres de comarques, amb numerosos serveis y ben diferenciats en les ciutats, llavors tindriem manera de fer obra util.

Lo vell refran

a l'Hospital t'en vàs

cap o cabell hi deixaràs

avuy no te fonament. L'Hospital d'are te qu'esser lloch obligat per investigacions clíniques, consultori per malalts que no necessiten estar allitats, casa de curació per els que han de soportar

(1) MARAÑON loc. cit.

una operació qu'els deslluiri de greus molesties y estada obligada d'els portadors de contagis. En éll tot sofriment ha de trobar alivio, tot dubte diagnostich ha de ser aclarit.

Abunden a Catalunya les viles y pobles que de molt temps hà tenen Hospital y en altres se conserva memoria d'haver-lo tingut. Per mica de voluntat que tots hi posessim lograriem restablir els desaparecuts y fer com se trasformessin els actuals per adaptar-los al servei qu'han de complir. Adhuc els mes petits servirien, quant menys, per senyalar qu'alli hi ha qui vetlla per la salut y si el guayta fos cuidadós podria convertir-lo en domicili professional y ferne una oficina de Sanitat.

L'Hospital modern es lo Santuari ahont la ciencia declara els misteris de la Medicina; s'hi entrem sovint y amb devoció, ens serà donat lo podèr de crear l'ambient que tant necessitem perquè la gent, sia de la condició social que vulla, ens ajudi en la lluyta qu'havem d'empendre contra les malalties evitables.

Me falta autoritat per donar-vos consells pro me sobra experiencia per advertir que, si no fem en serio y depressa obra sanitaria, les ansies de grandesa, la superioritat que desitgem per la nostra terra, seran pura vanitat, puig ens trobarem amb una Catalunya sense catalans.

HE DIT